

Research Paper

Determining the level of Recognition of Elementary School Teachers in District 18 of Tehran Province with symptoms of Specific Learning Disorder

Bahareh Eftekhari^{1*}, Tayebeh Ferdousi² & Mohammad Javadipour³

1. MA, Department Curriculum Planning, Psychology and Educational Science Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Methods and Curriculum, Psychology and Educational Science Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran.

3. Associate Professor, Department of Methods and Curriculum, Psychology and Educational Science Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran.

Citation: Eftekhari, B., Ferdousi, T. & Javadipour, M. (2023). [Determining the level of Recognition of Elementary School Teachers in District 18 of Tehran Province with symptoms of Specific Learning Disorder (Persian)]. *Journal of Learning Disabilities*, 12 (4):6-18. <https://doi.org/10.22098/jld.2023.13431.2110>

doi: 10.22098/jld.2023.13431.2110

Article Info:

Received: 2023/08/02

Accepted: 2023/09/02

Available Online: 2023/09/19

Key words:

Teachers, Specific Learning Disorder, Level of Recognition, Survey Method

ABSTRACT

Objective: This study aimed to assess the level of recognition that elementary school teachers in District 18 of Tehran County have regarding the symptoms of specific learning disorders (SLDs), as well as to explore the relationship between their work experience and the level of recognition they possess in relation to specific learning disorders.

Methods: This study employed a descriptive approach, survey research method, and causal-comparative design. The sample size consisted of 270 elementary school teachers in District 18, determined using the Morgan Table. Participants were selected through convenient sampling methods. To develop the researcher-made questionnaire, three valid forms were utilized, including the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ, Goodman, 1997) for teachers, as well as two Learning Disorder Checklists based on DSM-5. Content validity of the questionnaire was determined by incorporating the perspectives of the supervisor and advisor, while reliability was assessed using Cronbach's alpha. The calculated overall reliability of the questionnaire was 0.8, indicating acceptable reliability. Data analysis was conducted using SPSS.

Results: The results of the study revealed that the teachers exhibited a higher level of recognition about specific learning disorders (SLDs) compared to the average level. However, no significant relationship was found between the teachers' level of recognition about SLDs and their work experience, at a significance level greater than 0.05.

Conclusion: The teachers examined in this study demonstrated a commendable level of recognition regarding specific learning disorders (SLDs), specifically in terms of recognizing the symptoms associated with these disorders. However, it is important to note that this is just one aspect of the recognition that professional teachers should possess. Consequently, further studies must be conducted to assess elementary teachers' practical Recognition. In the end it was suggested teachers should take actions for solving these students' problems and increase their own information regarding the suggestions and the solutions they offer to students with SLDs.

Extended Abstract

1. Introduction

S

pecific learning disorders (SLDs) are neurodevelopmental disorders that are typically diagnosed in early school-aged children, although may not be recognized until adulthood.

They are characterized by a persistent impairment in at least one of three major areas: reading, written expression, and/or math. According to the latest report of the American Psychiatric Association (APA) in 2013, an estimated five to 15% of school-age children struggle with a learning disability (Ganji, 2021).

*Corresponding Author:

Bahareh Eftekhari

Address: MA, Department Curriculum Planning, Psychology and Educational Science Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran.

Tel: +98 (21) 66252358

E-mail: b.eftekhari@ut.ac.ir

Moreover Specific learning disorder (SLD), one of the main reasons for academic underachievement and weakness, is known as a hidden disorder. Unrecognition with the symptoms of SLD in students is one of the most important challenges elementary school teachers face with (Kirk, Gallagher & Coleman, 2014). Consequently this quantitative survey aimed to determine the level of recognition of elementary school teachers in District 18 of Tehran Province with SLD symptoms and study the relationship between their work experience and recognition with these symptoms.

2. Materials and Methods

The statistical population included all 900 elementary school teachers in District 18 of Tehran Province. The sample size (n=270) was determined using Morgan's table for sample size. Purposive sampling and inclusion and exclusion criteria were used to select the research participants. Due to the lack of questionnaires or tests for determining the teachers' recognition with SLD symptoms, a test was developed using three validated questionnaires. The first questionnaire was a 25-item checklist for determining the children's strengths and weaknesses. It assessed emotional symptoms, behavioral problems, ADHD, communication problems with peers (weaknesses), and prosocial behaviors (strengths) of 3 to 16 years old students. The second and third questionnaires were 39-item checklists designed for teachers to measure their recognition with the general symptoms of SLD

and with the symptoms of SLD related to reading, writing, and mathematics in 7-12-year-old students based on DSM-5. The opinions of the supervisor and advisor were applied in determining the validity of the test, and, Cronbach's alpha was used for its reliability (Cronbach's alpha for the overall reliability of the test was 0.8; Cronbach's alpha for the reliability of the subscales varied from 0.65 to 0.75). The results showed that the test was valid. One-sample t-test, mean, standard deviation, skewness, and kurtosis were calculated in SPSS to analyze the research data.

3. Results

In response to the first question, what is the level of Recognition of Elementary School Teachers in District 18 of Tehran Province with symptoms of Specific Learning Disorder, the mean score of the teachers' responses to all the questions on the SLD was compared with the average weight of the questions (19.5). The results obtained from all the questions on the SLD in the descriptive indicators and distribution of the data (skewness and kurtosis) suggested that the data followed a normal distribution. Accordingly, the teachers had Recognition higher than average level about the questions regarding the SLD. In response to the second question, at the significance level of the teachers' Recognition about the symptoms the SLD, there was no significant relationship between their Recognition regarding the symptoms of the SLD and their work experience.

Table 1. Comparison of teachers' level of knowledge of specific learning disorder symptoms questions with their weighted average and results of comparison of teachers' work experience with their level of knowledge

variable	T	Sig	Difference in mean values	95% confidence interval		
				Lower bound	Upper bound	
	19.95	0.001	8.77	7.89	9.66	
General symptoms of SLDs, symptoms of dyslexia and dysgraphia, symptoms of an SLD in math (dyscalculia)		SS	df	MS	F	Sig
	Intergroup	191.60	6	31.93	0.58	0.74
	Intragroup	14374.12	263	54.65		
	Total	14565,72	269			

4. Discussion and Conclusion

Teachers had a higher Recognition than average level about the questions regarding the SLD. These results are in line with those reported by Kocsis (2016) but in contrast with the findings of the study by Abdi & et al (2009). One of the reasons why the results of the present study differed from those of similar ones could be that this research only studied the factors related to the identification of the symptoms of one SLD, but it did not investigate the other factors related to the other SLDs including their classification and the causes for the development of SLDs, and nor did it determine or

offer effective suggestions. There was no significant relationship between teachers' Recognition regarding the symptoms of the SLD and their work experience. This is in line with the result of the study by Dhindsa & et al (2022), but it is in disagreement with the results of the research by Abdi & et al (2009). It seems that special attention is paid in experienced teachers' educational programs to the issue of SLDs, and the fact that the study by Abdi et al. (2009) could be one of the reasons for the difference in the results related to the significance of the relationship between the teachers' work experience and their level of Recognition about

SLDs in their research.

It was concluded that the teachers' theoretical studies about identification of the symptoms of SLDs at Tarbiat Moallem University and the Recognition they acquired from other sources was useful, and they had one of the qualities of a professional teacher, which is Recognition about the symptoms of a SLD. However, this is not all the Recognition that they needed and other studies must receive special attention that assess teachers' practical Recognition including their behavior, the feedback they receive, and their effective suggestions about dealing with students with SLDs. Finally, another suggestion was the necessity of carrying out research on teachers' Recognition regarding the causes and classification of SLDs, their attitudes and ways of dealing with such disorders and solving them, and their effective suggestions related to the problems that students with SLDs face. In addition, it was proposed that the education authorities provide the facilities required at schools for testing such students and for special education to be offered by teachers to them.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles have been observed in this research. The participants were informed about the objectives and the process of conducting the research and were also assured about the confidentiality of the research information.

Funding

This research was done in the form of a master's thesis without financial support.

Authors' contributions

All the authors participated in the design, execution and writing of all parts of this research.

Conflicts of interest

The authors have no conflict of interest related to this research.

مقاله پژوهشی

تعیین میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلالات یادگیری خاص

بهاره افتخاری^{۱*}، طیبه فردوسی^۲ و محمد جوادی پور^۳

۱. کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۲. استادیار روش‌ها و برنامه‌های آموزشی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۳. دانشیار روش‌ها و برنامه‌های آموزشی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، تعیین میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلالات یادگیری خاص و تعیین رابطه بین میزان سابقه کاری آموزگاران با میزان شناخت آنان از علائم اختلال یادگیری خاص بود.

روش‌ها: پژوهش حاضر توصیفی و از نوع پیمایشی و علی مقایسه‌ای بود. حجم نمونه با کمک جدول نمونه‌گیری مورگان ۲۷۰ نفر آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران تعیین شد. روش نمونه‌گیری در دسترس بود. از ترکیب سه چک لیست معتبر شامل چک لیست سنجش نقاط قوت و ضعف کودک فرم معلم و چک لیست‌های اختلال یادگیری ویژه بر اساس DSM5، آزمون محقق ساخته تهیه شد. جهت انجام روایی آزمون، نظرات استاد راهنما و مشاور اعمال شد و جهت انجام پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و پایایی کلی ۰/۸ محاسبه شد که نشان داد آزمون از اعتبار برخوردار است. جهت تحلیل داده‌های پژوهش از نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص بالاتر از حد متوسط است و بین میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلال یادگیری خاص و سابقه کاری آنان تفاوت معناداری وجود ندارد ($P > 0.05$).

نتیجه‌گیری: آموزگاران بخشی از ویژگی‌های یک آموزگار حرفه‌ای را که شناخت علائم اختلال یادگیری خاص است دارند، ولی باید در نظر گرفت که این تمام دانش نیست و باید به تحقیقات دیگری که به صورت عملی شناخت آموزگاران را می‌سنجد توجه کرد. در آخر پیشنهاد شد آموزگاران در جهت حل مشکلات دانش‌آموزان اقدام کنند و اطلاعات خود را در زمینه پیشنهادها و راه‌حل‌هایی که به دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری خاص ارائه می‌دهند تقویت کنند.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۶/۲۸

کلیدواژه‌ها:

آموزگاران، علائم اختلالات یادگیری خاص، میزان شناخت، روش پیمایش

مقدمه

است که معمولاً در کودکان ابتدایی در سن مدرسه تشخیص داده می‌شوند، اگرچه ممکن است تا بزرگسالی تشخیص داده نشوند. علائم آن نارسایی مداومت به مدت حداقل شش ماه و حداقل در یکی از سه حوزه اصلی خواندن^۱، نوشتن^۲ و ریاضی^۳ است

1. Learning disability
2. Specific Learning Disorder
3. Kirk, Gallagher & Coleman
4. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition
5. Neurodevelopmental Disorders
6. Dyslexia
7. Dysgraphia
8. Dyscalculia

یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی آموزگاران در مدارس ابتدایی، مواجهه با نیازهای متفاوت دانش‌آموزان است. در هر کلاس، دانش‌آموزانی هستند که به سادگی یاد می‌گیرند ولی در کنار آن‌ها دانش‌آموزان دیگری هستند که در یادگیری با مشکلاتی مواجه می‌شوند و به عنوان دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری^۱ (LD) یا اختلال یادگیری خاص^۲ (SLD) شناسایی می‌شوند (کرک، گاللاگر و کلن^۳، ۲۰۱۴). در نسخه پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی^۴ (DSM-5) که توسط انجمن روان‌پزشکی آمریکا تهیه شده است، اختلال یادگیری خاص، اختلالی عصبی-رشدی^۵

* نویسنده مسئول:

بهاره افتخاری

نشانی: کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

تلفن: ۶۶۲۵۲۳۵۸ (۲۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: b.eftekhari@ut.ac.ir

ناتوانی‌های یادگیری

نداشتند. پژوهش آریفا و سراج^۷ (۲۰۱۹) نشان داد اکثر معلمان دارای بیشترین نگرش نسبت به کودکان دارای ناتوانی یادگیری بودند، اگرچه آگاهی متوسطی در مورد ناتوانی‌های یادگیری داشتند. پژوهش کوكسيس^۸ (۲۰۱۶) بر خلاف پژوهش‌های جواد و همکاران^۹ (۲۰۲۲)، مینولین، مینا و کارتیکیان^{۱۰} (۲۰۲۰)، راجس و همکاران^{۱۱} (۲۰۲۲) که نشان دادند دانش معلمان در زمینه اختلال یادگیری بسیار ناچیز است، بیانگر آن بود که معلمان دانش قوی در زمینه ناتوانی‌های یادگیری داشتند و از راهبردهای مؤثر کلاس درس برای این دانش‌آموزان استفاده می‌کردند.

تعداد زیاد پژوهش‌های خارجی و کمبود پژوهش‌های داخلی در این زمینه، نتایج گوناگون از میزان شناخت آموزگاران از اختلالات یادگیری در پژوهش‌ها و مناطق گوناگون و نقش اساسی آموزگاران دوره دبستان در شناسایی علائم اختلال یادگیری خاص در دانش‌آموزان و عدم وجود تحقیقی که میزان شناخت آموزگاران را از علائم اختلالات یادگیری خاص خواندن، نوشتن و ریاضیات در میان علائم اختلالاتی دیگر چون علائم هیجانی، مشکلات سلوک، بیش‌فعالی - کمبود توجه، مشکلات ارتباطی با همسالان و رفتارهای جامعه‌پسند بسنجد، سبب شد پژوهش حاضر به تعیین میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلالات یادگیری خاص بپردازد. علاوه بر این تجربه زیسته پژوهشگر به عنوان آموزگاری که دو سال به آموزش در پایه اول ابتدایی مشغول بوده است و با وجود آموزش‌هایی که در دانشگاه فرهنگیان در زمینه اختلالات یادگیری خاص دیده بود، دچار چالش‌هایی در زمینه شناخت علائم اختلالات یادگیری خاص شد و با مطرح کردن این موضوع با آموزگاران با تجربه و با سابقه متوجه همگانی بودن این چالش نزد آنان شد که سبب شد این دغدغه در او شکل گیرد و از طرفی نیز اهمیت در دسترس بودن آموزگاران که بتوانند در این پژوهش مشارکت نمایند، پژوهشگر را بر آن داشت تا میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی از علائم اختلالات یادگیری خاص را در نوشتار پژوهشی خود منعکس نماید.

1. American Psychiatric Association
2. Dhindsa, Borana, Yadav, Jangid, Gharu et al
3. Madhamani & Joseph
4. Khanal, Rai & Mandal
5. Alahmadi & El Keshky
6. Basim Ali, Fysal, Akhila Thasneem & Aswathy
7. Arifa & Siraj
8. Kocsis
9. Javaid, Roheen, Saleem, Kanwal & Qamar
10. Minolin, Meena & Karthikeyan
11. Rajesh, Amritha, Anju, Josmy, Juley & et al

(گنجی، ۱۴۰۰). زمانی می‌توان کودک را دچار اختلالات یادگیری در نظر گرفت که از نظر آموزشی به طور تقریبی تفاوت معناداری بین ظرفیت هوشی و عملکرد واقعی‌اش در مدرسه وجود داشته باشد (مکناتم، هگد و چاندا، ۲۰۲۱).

بر اساس آخرین گزارش انجمن روانپزشکی آمریکا^۱ (APA) در سال ۲۰۱۳، ۵ تا ۱۵ درصد کودکان در سنین مدرسه با اختلالات یادگیری دست و پنجه گرم می‌کنند. بنابراین، اختلالات یادگیری یکی از معضلات جدی آموزشی در عصر مدرن محسوب می‌شود که تبعات فردی و اجتماعی زیادی در پی دارد و بر موفقیت، افت تحصیلی، ادامه تحصیل، بهداشت روانی و آینده شغلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد (نظری، کوتی و سیاحی، ۱۳۹۱). شکست تحصیلی این دانش‌آموزان بدون شک شکست یک فرد محسوب نمی‌شود، بلکه تبعات سنگین آن برای جامعه تا سال‌ها باقی مانده و جبران‌ناپذیر خواهد بود. بهترین اقدام برای این دانش‌آموزان، شناسایی سریع و مداخله به هنگام اقدامات درمانی - توان بخشی و آموزشی است که از این میان آموزگاران در قبال نحوه آموزش درست و برآورده کردن نیازهای آموزشی دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری وظیفه مهم و خطیری بر عهده دارند (پرهون، ۱۳۹۶).

پژوهش‌های انجام شده داخلی در زمینه اندازه‌گیری میزان شناخت آموزگاران از اختلالات یادگیری به نتایج متفاوتی دست یافته‌اند از جمله پژوهش‌های رسولی و حسینی نیک^{۱۳۹۷} و عبدی و همکاران^{۱۳۸۸} نشان دادند آگاهی معلمان از انواع اختلالات یادگیری کمتر از حد متوسط است. نتایج پژوهش‌های شمالی احمدآبادی و همکاران^{۱۳۹۶} و جلیلی^{۱۳۸۴} نشان داد میزان آشنایی معلمان با انواع اختلالات یادگیری در حد متوسط است و نتایج پژوهش مولایی دزکی و همکاران^{۱۳۹۷} نشان داد میزان شناخت معلمان از اختلال خواندن بیشتر از دو اختلال نوشتن و ریاضیات است و میزان شناخت معلمان از اختلال نوشتن کمتر از دو اختلال دیگر است.

پژوهش‌های انجام گرفته خارجی در این زمینه بیشتر است از جمله پژوهش‌های دینسا و همکاران^۲ (۲۰۲۲)، مدهمانی و جوزف^۳ (۲۰۲۱)، خانال، رای و ماندال^۴ (۲۰۲۱)، الاحمدی و الکشکی^۵ (۲۰۱۹) که نشان دادند اکثر معلمان مدارس ابتدایی دانش متوسطی در مورد ناتوانی‌های یادگیری خاص دارند. پژوهش باسیم علی و همکاران^۶ (۲۰۱۹) نشان داد اگرچه اکثر معلمان اطلاعاتی در مورد پیامد و درمان ناتوانی یادگیری داشتند، اما آگاهی کافی در مورد مفاهیم و علل آن

ناتوانی‌های یادگیری

تجربه اولین سال‌های تدریس سبب شد پژوهشگر دریابد تعیین میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص در مقابل سایر اختلالات دیگر می‌تواند بسیار ارزنده باشد؛ اول به این دلیل که آموزگاران با شرکت در آموزش‌های پیش از خدمت و ضمن خدمت، از واحدهای یادگیری آموزش و طراحی دروس فارسی و ریاضی و غیره بهره‌مند می‌شوند که یکی از اهداف این واحدها افزایش دانش و شناخت علائم اختلالات یادگیری خاص دانش‌آموزان توسط آموزگاران است؛ بنابراین، باید از آموزگاران انتظار داشت که علائم اختلالات یادگیری خاص را بشناسند. دوم به این دلیل که به مسئولان نظام آموزشی کشور کمک کرد تا بتوانند یکی از مشکلات موجود در نظام تربیت معلم کشور را شناسایی و بررسی کنند و در جهت اصلاح آن قدمی بردارند. لذا هدف پژوهش حاضر تعیین میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلال یادگیری خاص و تعیین رابطه بین افزایش میزان سابقه کاری آموزگاران با افزایش میزان شناخت آنان از علائم اختلال یادگیری خاص است. لذا با توجه به اهداف ذکر شده، پژوهشگر به دنبال پاسخ به این سؤالات است: میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلال یادگیری خاص چه قدر است؟ آیا افزایش میزان سابقه کاری آموزگاران سبب افزایش میزان شناخت آنان از علائم اختلال یادگیری خاص می‌شود؟

روش پژوهش

رویکرد پژوهش حاضر توصیفی و از نوع پیمایشی و علی مقایسه‌ای بود؛ تحقیق پیمایشی شکلی از تحقیق توصیفی است که در علوم رفتاری به‌طور فراوان مورد استفاده قرار می‌گیرد. این تحقیق عبارت است از یک فرایند پژوهشی که به منظور جمع‌آوری اطلاعات درباره این موضوع که گروهی از مردم چه می‌دانند، چه فکر می‌کنند یا چه کاری انجام می‌دهند؛ یعنی نگرش‌ها، باورها، عقاید و امور مورد علاقه مردم را مورد بررسی قرار می‌دهد (دلاور، ۱۳۸۶).

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش، شامل کل آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران بود. کل آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران حدود ۹۰۰ نفر بود. از جامعه آموزگاران منطقه ۱۸ استان تهران، ۲۷۰ نفر به عنوان حجم نمونه و با کمک جدول نمونه‌گیری مورگان تعیین شد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش در دسترس و با به کارگیری راهبرد ملاکی بود. ملاک ورود در تحقیق، آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران و تمایل آنان به حضور در پژوهش بود. در پژوهش حاضر به

منظور تعیین میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص و عدم وجود آزمون در این زمینه از ترکیب سه چک لیست زیر، آزمون محقق ساخته تهیه شد.

ابزار پژوهش: به منظور ترکیب و یکپارچه کردن سه چک لیست زیر، ترتیب سؤالات تغییر نیافت و پس از دو سؤال از چک لیست اختلال یادگیری خاص و چک لیست علائم خواندن، نوشتن و ریاضی به ترتیب یک سؤال از چک لیست سنجش نقاط قوت و ضعف کودک قرار گرفت. برای تعیین میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص از آموزگاران خواسته شد تا علائم حتمی اختلال یادگیری خاص را که شامل علائم کلی اختلالات یادگیری خاص، علائم اختلال یادگیری خاص از نوع خواندن، نوشتن و ریاضیات بود را از میان تمامی علائم هر سه چک لیست که شامل ۶۴ سؤال با علائم هیجانی، مشکلات سلوک، بیش‌فعالی-کمبود توجه، مشکلات ارتباطی با همسالان، رفتارهای جامعه‌پسند و علائم کلی اختلالات یادگیری خاص، علائم اختلال یادگیری خاص از نوع خواندن، نوشتن و ریاضیات بود، انتخاب کرده و علامت‌زندی جهت انجام روایی، آزمون تهیه شده به استاد راهنما و استاد مشاور ارسال شد، سپس از نظرات آن‌ها استفاده شد و در نهایت اعتباریابی شد. پایایی کلی به دست آمده از آزمون تهیه شده، با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸ و پایایی خرده‌مقیاس‌های آن با ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۶۵ تا ۰/۷۵ محاسبه شد که نتایج نشان داد آزمون از اعتبار پایایی برخوردار است.

چک لیست سنجش نقاط قوت و ضعف کودک^۱ (SDQ) فرم معلم: در سال ۱۹۹۷ توسط گودمن^۲ تهیه شد. این چک لیست ۲۵ سؤال دارد و برای معلمان طراحی شده است و علائم هیجانی، مشکلات سلوک، بیش‌فعالی-کمبود توجه، مشکلات ارتباطی با همسالان و رفتارهای جامعه‌پسند (نقاط قوت کودک) را در دانش‌آموزان ۳ تا ۱۶ ساله می‌سنجد. محمدی (۱۳۸۵) پایایی کلی به‌دست آمده از این پرسشنامه را با ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۶۷ و برای خرده‌مقیاس‌ها از ۰/۳۴ تا ۰/۵۶ گزارش کرد.

چک لیست اختلال یادگیری ویژه بر اساس DSM5 فرم معلم: چک لیستی است برای آموزگاران به منظور شناخت علائم کلی اختلال یادگیری خاص در دانش‌آموزان ۷ تا ۱۲ ساله، که توسط زهره صادقیان (۱۳۹۴) تهیه و تدوین شد. این چک لیست نه سؤال دارد و ضریب اعتبار در آن ۰/۷۲ است.

1. Strengths and Difficulties Questionnaire
2. Goodman

شد.

سؤال اول: میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلال یادگیری خاص چه قدر است؟

به منظور بررسی وضعیت میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص، میانگین وزنی علائم اختلال یادگیری خاص محاسبه شد؛ به این صورت که ابتدا به هر پاسخ خیر و بله به ترتیب اعداد ۰ و ۱ اختصاص داده شد و سپس میانگین وزنی سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص که شامل ۳۹ سؤال بود ۱۹/۵ محاسبه شد. پس از محاسبه میانگین وزنی، به مقایسه میانگین پاسخ‌دهی آموزگاران به سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص با میانگین وزنی (۱۹/۵) پرداخته شد. در مقایسه اگر میانگین پاسخ‌دهی به سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص بیشتر از میانگین وزنی باشد؛ یعنی شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص زیاد است. اگر میانگین پاسخ‌دهی به سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص کمتر از میانگین وزنی باشد؛ یعنی شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص کم است. اگر میانگین پاسخ‌دهی به سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص مساوی میانگین وزنی باشد یعنی شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص متوسط است.

سپس از آزمون t تک نمونه‌ای جهت میزان پاسخ‌دهی آموزگاران به سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص استفاده شد، مفروضه‌های این آزمون نرمال بودن است. در صورتی می‌توان اذعان داشت که توزیع داده‌ها نرمال است که شاخص‌های کجی و کشیدگی در محدوده $1\pm/96$ باشند. از آنجایی که آزمون نرمال بودن کالموگروف اسمیرنوف^۱ (KS) تحت تأثیر حجم نمونه توان پابینی دارد، اغلب نرمال بودن را رد می‌کند. به همین دلیل به منظور پاسخ‌دهی به سؤالات علائم اختلالات یادگیری خاص از شاخص‌های کجی و کشیدگی و همچنین نمودارها وضعیت نرمال بودن بررسی شد. این سؤال، از طریق آزمون t تک نمونه‌ای انجام شد که از مفروضه‌های آن نرمال بودن است

1. Kolmogorov-Smirnov

چک لیست علائم اختلال یادگیری خاص خواندن، نوشتن و ریاضیات بر اساس DSM5 فرم معلم: چک لیستی است برای آموزگاران به منظور شناخت علائم اختلال یادگیری خاص از نوع خواندن، نوشتن و ریاضیات در دانش‌آموزان ۷ تا ۱۲ ساله که توسط زهره صادقیان (۱۳۹۴) تهیه و تدوین شد. این چک لیست شامل ۳۰ سؤال است و ضریب اعتبار در آن ۸۷٪ است.

روش اجرا: به جهت رعایت پروتکل‌های اخلاقی، آزمون‌های تکمیل شده بدون نیاز به درج نام و نام خانوادگی و دیگر اطلاعات شخصی آموزگاران همراه با اطلاعات دموگرافی جهت یافته‌های توصیفی و همچنین پاسخ آموزگاران به سؤالات آزمون که به منظور پاسخ به سؤالات پژوهش و یافته‌های استنباطی بود جمع‌آوری شد. همچنین جهت تحلیل داده‌های پژوهش از آزمون t تک نمونه‌ای و شاخص‌های میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی با استفاده از برنامه SPSS انجام شد.

یافته‌ها

تعداد شرکت کنندگان در پژوهش، شامل ۲۷۰ نفر از آموزگاران دوره ابتدایی بود از ۲۷۰ نفر آموزگار، ۲۴ نفر آموزگار مرد و ۲۴۶ نفر آموزگار زن بودند. میانگین و انحراف استاندارد سن آموزگاران به ترتیب ۳۶ و ۹ بود. از این میان ۱۳۷ نفر از آموزگاران در مدارس دخترانه و ۱۳۳ نفر از آموزگاران در مدارس پسرانه تدریس می‌کردند. سابقه کاری آموزگاران به این شرح بود: ۱۲۷ نفر ۵ سال سابقه و کمتر، ۴۳ نفر ۶ تا ۱۰ سال سابقه، ۳۰ نفر ۱۱ تا ۱۵ سال سابقه، ۱۹ نفر ۱۶ تا ۲۰ سال سابقه، ۲۰ نفر ۲۱ تا ۲۵ سال سابقه، ۱۹ نفر ۲۶ تا ۳۰ سال سابقه و ۱۲ نفر ۳۱ سال سابقه و بیشتر. پایه تحصیلی که آموزگاران در آن تدریس می‌کردند به این شرح بود: ۴۴ نفر آموزگار پایه اول، ۴۵ نفر آموزگار پایه دوم، ۳۶ نفر آموزگار پایه سوم، ۴۲ نفر آموزگار پایه چهارم، ۴۴ نفر آموزگار پایه پنجم و ۵۹ نفر آموزگار پایه ششم بود. علاوه بر این، رشته تحصیلی ۱۳۲ نفر از آموزگاران رشته علوم تربیتی، ۴۱ نفر رشته روانشناسی و ۹۷ نفر سایر رشته‌های تحصیلی از جمله ادبیات فارسی، علوم اجتماعی، علوم سیاسی، مدیریت بازرگانی و غیره بود. در ادامه به سؤالات پژوهش پرداخته

جدول ۱. نتایج میانگین، انحراف معیار و چولگی میزان شناخت آموزگاران از اختلالات یادگیری خاص

علائم اختلالات یادگیری خاص	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
علائم کلی اختلال یادگیری خاص، علائم نارساخوانی و نارسانویسی، علائم اختلال یادگیری خاص از نوع ریاضیات	۲۸/۲۷	۷/۳۶	۱/۱۰-	۱/۶۲

ناتوانی‌های یادگیری

همان‌طور که جدول ۱ نشان داد در ابتدا میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی سؤالات مربوط به اندازه‌گیری میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلال یادگیری خاص به دست آورده شد. سپس میانگین پاسخ‌دهی آموزگاران به آن سؤالات با میانگین وزنی مقایسه شد. نتایج به دست آمده از سؤالات اندازه‌گیری میزان شناخت

همان‌طور که جدول ۱ نشان داد در ابتدا میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی سؤالات مربوط به اندازه‌گیری میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلال یادگیری خاص به دست آورده شد. سپس میانگین پاسخ‌دهی آموزگاران به آن سؤالات با میانگین وزنی مقایسه شد. نتایج به دست آمده از سؤالات اندازه‌گیری میزان شناخت

جدول ۲. مقایسه میزان شناخت آموزگاران از سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص با میانگین وزنی آن‌ها

فاصله اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین	df	Sig	T	علائم اختلالات یادگیری خاص
۹/۶۶	۷/۸۹	۸۷۷	۰/۰۰۱	۱۹/۵۹	علائم کلی اختلال یادگیری خاص، علائم نارساخوانی و نارساویسی، علائم اختلال یادگیری خاص از نوع ریاضیات

برای پاسخ به این سؤال و به منظور تحلیل داده‌ها، از آن جهت که هفت سابقه کاری مختلف مورد نظر بود (۵ و کمتر از ۵ سال، ۶ تا ۱۰ سال، ۱۱ تا ۱۵ سال، ۱۶ تا ۲۰ سال، ۲۱ تا ۲۵ سال، ۲۶ تا ۳۰ سال، ۳۱ سال و بیشتر)، از آزمون همگنی واریانس استفاده شد. مفروضه آزمون همگنی واریانس، نرمال بودن است و شاخص‌های کجی و کشیدگی در صورتی که در محدوده $\pm 1/96$ باشند، می‌توان اذعان داشت که توزیع داده‌ها نرمال است البته این مقدار می‌تواند تا بازه ۳ هم باشد (فرگوسن و تاکانه، ۱۳۹۳). به منظور مقایسه میزان سابقه کاری آموزگاران با میزان شناخت آنان از علائم اختلال یادگیری خاص ابتدا میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی در جدول زیر نشان داده شد:

همان‌طور که جدول ۲ نشان داد میانگین پاسخ‌دهی آموزگاران به تمام سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص به با میانگین وزنی آن سؤالات (۱۹/۵) مقایسه شد. نتایج به دست آمده از تمام سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص در شاخص‌های توصیفی و توزیع داده‌ها (کجی و کشیدگی) حاکی از این است که توزیع داده‌ها نرمال است. بنابراین، شناخت آموزگاران نسبت به سؤالات علائم اختلال یادگیری خاص بالاتر از حد متوسط است؛ یعنی با توجه به جدول ۲ مقدار t به دست آمده معنادار و علامت آن مثبت است، بدین معنی است که میانگین سؤال از میانگین وزنی بالاتر است؛ بنابراین، میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلال یادگیری خاص بالا است.

سؤال دوم: آیا افزایش میزان سابقه کاری آموزگاران سبب افزایش میزان شناخت آنان از علائم اختلالات یادگیری خاص است؟

جدول ۳. مقایسه نتایج میانگین، چولگی و کشیدگی سابقه کاری آموزگاران با میزان شناخت آن‌ها

سابقه کاری	شاخص‌های توصیفی و توزیع داده‌ها	علائم کلی اختلال یادگیری خاص، علائم نارساخوانی و نارساویسی، علائم اختلال یادگیری خاص از نوع ریاضیات
۵ سال و کمتر از ۵ سال	میانگین	۲۸/۰۴
	انحراف معیار	۸/۳۱
	چولگی	-۱/۰۹
۶ تا ۱۰ سال	کشیدگی	۱/۲۰
	میانگین	۲۷/۶۵
	انحراف معیار	۶/۶۵
	چولگی	-۰/۵۱
	کشیدگی	-۰/۰۶

ناتوانی‌های یادگیری

۲۸/۶۷	میانگین	۱۱ تا ۱۵ سال
۶/۴۶	انحراف معیار	
-۱/۶۹	چولگی	
۴/۹۸	کشیدگی	۱۶ تا ۲۰ سال
۲۸/۱۶	میانگین	
۸/۰۰	انحراف معیار	
-۱/۵۵	چولگی	۲۱ تا ۲۵ سال
۲/۸۰	کشیدگی	
۳۰/۴۵	میانگین	
۴/۴۹	انحراف معیار	۲۶ تا ۳۰ سال
۰/۱۵	چولگی	
-۰/۸۹	کشیدگی	
۲۷/۲۱	میانگین	۳۱ سال و بیشتر
۵/۸۸	انحراف معیار	
-۰/۹۶	چولگی	
۱/۴۴	کشیدگی	کل
۳۰/۲۵	میانگین	
۶/۳۸	انحراف معیار	
-۰/۱۱	چولگی	
-۱/۳۸	کشیدگی	
۲۸/۲۷	میانگین	
۷/۳۶	انحراف معیار	
-۱/۱۰	چولگی	
۱/۶۲	کشیدگی	

داده‌ها (کجی و کشیدگی) حاکی از این است که توزیع داده‌ها نرمال است. به علاوه داده‌های پرت از طریق نمودارهای جعبه‌ای و هیستوگرام بررسی شدند و نتایج نشان داد که داده پرتی وجود ندارد.

با توجه به جدول ۳ به منظور مقایسه میزان سابقه کاری آموزگاران با میزان شناخت آنان از علائم اختلال یادگیری خاص ابتدا میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی به دست آورده شد و توزیع

جدول ۴. نتایج آزمون همگنی واریانس بین متغیر میزان سوابق کاری آموزگاران

علائم اختلالات یادگیری خاص	F	درجه آزادی صورت	درجه آزادی مخرج	سطح معناداری
علائم کلی اختلال یادگیری خاص، علائم نارساخوانی و نارسانویسی، علائم اختلال یادگیری خاص از نوع ریاضیات	۱/۷۸	۶	۲۶۳	۰/۱۰

از ۰/۰۵ کوچک‌تر باشد؛ همگنی واریانس وجود ندارد. البته در این مفروضه‌ها، با توجه به این که از مقدار ۰/۰۵ بیشتر بود، همگنی وجود داشت.

با توجه به جدول ۴ به منظور مقایسه میزان سابقه کاری آموزگاران با میزان شناخت آنان از علائم اختلال یادگیری خاص، از آزمون همگنی واریانس استفاده شد که نتایج نشان داد اگر سطح معناداری

جدول ۵. نتایج مقایسه میزان سابقه کاری آموزگاران با میزان شناخت آنان از علائم اختلالات یادگیری خاص

Sig.	F	MS	df	SS	علائم اختلالات یادگیری خاص
۰/۷۴	۰/۵۸	۳۱/۹۳	۶	۱۹۱/۶۰	بین گروهی
		۵۴/۶۵	۲۶۳	۱۴۳۷۴/۱۲	درون گروهی
			۲۶۹	۱۴۵۶۵/۷۲	کل

علائم کلی اختلال یادگیری خاص، علائم نارساخوانی و نارسانویسی، علائم اختلال یادگیری خاص از نوع ریاضیات

با توجه به جدول ۵ هنگامی که در علائم اختلال یادگیری خاص، مقدار سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ باشد؛ بدین معناست که تفاوت وجود ندارد. در سطح معناداری شناخت آموزگاران از علائم اختلال یادگیری خاص با سابقه کاری آنان باید گفت که بین میزان سابقه کاری آموزگاران و میزان شناخت آنان از علائم اختلالات یادگیری خاص تفاوت معناداری وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، تعیین میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلالات یادگیری خاص و تعیین رابطه بین افزایش میزان سابقه کاری آموزگاران با افزایش میزان شناخت آنان از علائم اختلال یادگیری خاص است. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که میزان شناخت آموزگاران دوره ابتدایی منطقه ۱۸ استان تهران از علائم کلی اختلال یادگیری خاص، علائم نارساخوانی، علائم نارسانویسی و علائم اختلال یادگیری خاص از نوع ریاضیات بالاتر از حد متوسط است. یافته‌های این پژوهش همسو با نتایج پژوهش شمالی احمدآبادی و همکاران (۱۳۹۶)، جلیلی (۱۳۸۴) و کوکسیس (۲۰۱۶) است که نشان دادند میزان آشنایی اکثر معلمان با انواع اختلالات یادگیری بالاتر از حد متوسط است. این پژوهش ناهمسو با نتایج پژوهش عبدی و همکاران (۱۳۸۸) است که نشان داد میزان آشنایی اکثر معلمان با اختلالات یادگیری در حد کم است.

در تبیین این سؤال باید گفت سه سطح پیشگیری و اصلاح در مدرسه برای اختلالات یادگیری خاص وجود دارد. ۱) پیشگیری اولیه، که شامل آموزش با کیفیت بالا برای همه دانش‌آموزان است. ۲) مداخله ثانویه، با مداخله زودهنگام مبنی بر علمی هدفمند برای کودکانی که پیشرفت طبیعی ندارند. ۳) مداخله مرحله سوم، با مداخله فردی بسیار فشرده و خدمات اضافی برای دانش‌آموزانی که شکست می‌خورند (وست وود، ۲۰۰۴). پژوهشگر با بررسی دقیق عامل شناسایی علائم اختلالات یادگیری خاص از بین عامل‌های دیگر، متوجه شد میزان شناخت آموزگاران از عامل شناسایی علائم اختلالات یادگیری خاص که لازمه مداخله ثانویه به منظور مداخله‌ای زودهنگام و برخوردی هدفمند با دانش‌آموز است بالاتر از حد متوسط است و پژوهش‌های موافق و مخالف، اختلاف کمی با حد متوسط شناخت آموزگاران از عامل شناسایی علائم اختلالات یادگیری خاص دارند ولی اختلاف بین میزان شناخت آموزگاران از عامل‌های دیگر

اختلالات یادگیری خاص از جمله طبقه‌بندی، علل، مواجهه و پیشنهاد‌های مؤثر با متوسط شناخت آموزگاران زیاد است و اغلب با اختلاف زیاد پایین‌تر از حد متوسط است که پژوهشگر با توجه به بررسی میزان شناخت آموزگاران از عامل شناسایی علائم اختلالات یادگیری خاص، به طور جزئی به عوامل دیگر نپرداخت.

علاوه بر این علائم نارساخوانی به طور تخصصی به پنج دسته شامل: مشکل خواندن از نوع شنیداری، مشکل خواندن از نوع دیداری، مشکل خواندن از نوع دیداری و شنیداری، مشکل خواندن از نوع معنایی و مشکل خواندن از نوع معنایی و شنیداری طبقه‌بندی می‌شود. علائم نارسانویسی نیز به سه دسته شامل: مشکل نوشتن از نوع مشکل خواندن، مشکل نوشتن از نوع حرکتی و مشکل نوشتن از نوع فضایی طبقه‌بندی می‌شود. شناخت این طبقه‌بندی از علائم اختلال یادگیری خاص در دانش‌آموزان توسط آموزگار امری پیچیده است که از زمان و تخصص آموزگار خارج است. از نظر پژوهشگر، یکی از دلایلی که سبب شده پژوهش‌ها در این زمینه به نتایج متفاوت برسند بررسی طبقه‌بندی‌های تخصصی از علائم اختلالات یادگیری خاص است.

پس از جمع‌آوری داده‌ها مشخص شد که بین میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلال یادگیری خاص و سابقه کاری آنان تفاوت معناداری وجود ندارد. نتایج این پژوهش موافق است با نتایج پژوهش شمالی احمدآبادی و همکاران (۱۳۹۶)، پژوهش دینسا و همکاران (۲۰۲۲) و پژوهش خانال، رای و ماندال (۲۰۲۱) که نشان دادند بین سابقه تدریس آموزگاران و شناخت آن‌ها از اختلال یادگیری خاص رابطه‌ای وجود ندارد. نتایج این پژوهش ناهمسو با نتایج پژوهش عبدی و همکاران (۱۳۸۸) است که نشان داد بین سابقه تدریس آموزگاران و میزان شناخت آن‌ها از اختلال یادگیری خاص رابطه‌ای معنادار وجود دارد. نتایج آن‌ها نشان داد که معلمان دارای سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال، آگاهی بیشتری درباره ناتوانی‌های یادگیری، نسبت به معلمان دارای سابقه کاری ۱۱ تا ۲۰ و نیز بیشتر از ۲۰ سال داشتند. به نظر می‌رسد یکی از دلایل تفاوت در نتایج بین معناداری میزان سابقه کاری با میزان شناخت آموزگاران در پژوهش عبدی و همکاران (۱۳۸۸) این است که در یک دهه گذشته موضوع اختلالات یادگیری در برنامه‌های درسی ضمن خدمت معلمان با سابقه بالای ۱۰ سال مورد توجه واقع نبوده است که سبب شده معلمان دارای سابقه کاری ۱۱ تا ۲۰ و نیز بیشتر از ۲۰ سال شناخت کمی از اختلالات یادگیری داشته باشند.

ناتوانی‌های یادگیری

می‌شود در زمینه شناخت اولیاء از اختلالات یادگیری خاص آموزش‌های لازم صورت گیرد و اولیا دانش‌آموزان به شناسایی آموزگاران در زمینه اختلالات یادگیری خاص اعتماد کنند و همکاری‌های لازم را داشته باشند و در صورت نیاز به مشاوران متخصص مراجعه کنند. پیشنهاد می‌شود دانش‌آموزان شناسایی شده با علائم اختلالات یادگیری خاص با آموزگار، والدین و مشاوران متخصص همکاری لازم را داشته باشند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

اصول اخلاقی تماماً در این مقاله رعایت شده است.

حامی مالی

این تحقیق هیچ گونه کم مالی از سازمانهای تأمین مالی در بخشهای عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

نویسنده نخست خانم بهاره افتخاری به عنوان طراح و ایده‌پرداز اصلی پژوهش و مسئول جمع‌آوری داده‌ها؛ نویسنده دوم به عنوان استاد راهنما و نویسنده سوم به عنوان استاد مشاور در این مقاله نقش داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد. این مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم بهاره افتخاری از دانشگاه تهران است.

منابع

- پرهون، ک. (۱۳۹۶). نقش معلمان در شناسایی و کاهش مشکلات یادگیری دانش‌آموزان: راهبردهایی برای خانواده، پیش‌دبستان و مدرسه. *تعلیم و تربیت استثنایی*، ۵(۱۴۸)، ۹-۲۰.
- <http://exceptionaleducation.ir/article-1-1317-fa.html>
- جلیلی، ف. (۱۳۸۴). بررسی میزان ناتوانی‌های یادگیری دانش‌آموزان مقطع ابتدایی و میزان آگاهی شناخت معلمان از ناتوانی‌ها در شهر بیرجند. *مجله تعلیم و تربیت کودکان استثنایی*، ۴۸، ۲۶-۳۲.
- <http://exceptionaleducation.ir/article-1-1906-fa.html>
- دلاور، ع. (۱۳۸۶). *روش‌های تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی*، تهران: انتشارات پیام نور.

رسولی، ی.، و حسینی نیک، س. (۱۳۹۷). بررسی میزان آگاهی معلمان مقطع ابتدایی استان کهگیلویه و بویراحمد از اختلالات یادگیری، همایش کشوری و جشنواره کودکان با نیازهای خاص، اصفهان.

<https://civilica.com/doc/773009>

در نهایت باید گفت با توجه به اهمیت و بررسی میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص، شناخت آموزگاران منطقه ۱۸ استان تهران از علائم اختلال یادگیری خاص بالاتر از حد متوسط است. این تحقیق نشان داد شناخت آموزگاران در حد مطلوبی است و آموزگاران توانستند علائم اختلال یادگیری خاص را از بین تمام علائم نقاط قوت و ضعف کودک از جمله علائم هیجانی، مشکلات سلوک، بیش‌فعالی-کمبود توجه، مشکلات ارتباطی با همسالان و رفتارهای جامعه‌پسند شناسایی کنند. لذا مشخص شد که آموزگاران بخشی از ویژگی‌های یک آموزگار حرفه‌ای را که شناخت علائم اختلال یادگیری خاص است دارند؛ ولی باید در نظر گرفت که این تمام دانش نیست و باید به تحقیقات دیگری که به صورت عملی شناخت آموزگاران را می‌سنجد از جمله برخوردها، بازخوردها و پیشنهادهای مؤثر آنان در مواجهه با دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری خاص توجه کرد. لذا آنچه از نتیجه پژوهش برآمد؛ حاکی از وجود آموزگاران با شناخت کافی از علائم اختلالات یادگیری خاص است و مشخص شد مطالعات نظری آموزگاران درباره شناسایی علائم اختلالات یادگیری خاص در دانشگاه تربیت معلم و دیگر منابعی که از طریق آن‌ها شناخت کسب کرده‌اند مفید بوده است.

از محدودیت‌های این پژوهش، روش نمونه‌گیری در دسترس بود که تعمیم نتایج را دچار محدودیت کرد. میدان پژوهش نیز محدود به آموزگاران منطقه ۱۸ استان تهران بود که نمی‌توان نتایج را به کل آموزگاران و معلمان استان تهران و سایر استان‌های کشور تعمیم داد. علاوه بر این ابزار پژوهش محدود به میزان شناخت آموزگاران از علائم اختلالات یادگیری خاص بود که به دلیل عدم اندازه‌گیری شناخت آموزگاران از علل و طبقه‌بندی اختلالات یادگیری خاص و عدم اندازه‌گیری نگرش آموزگاران نسبت به اختلالات یادگیری خاص سبب عدم تعمیم پژوهش شد.

با توجه به یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود مسئولان و دست‌اندرکاران نظام آموزشی امکانات لازم را در مدارس جهت انجام آزمون‌ها و آموزش‌های خاص توسط آموزگاران به دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری خاص فراهم کنند. پیشنهاد می‌شود آموزگاران در جهت حل مشکلات دانش‌آموزان اقدام کنند و اطلاعات خود را در زمینه پیشنهادها و راه‌حل‌هایی که به دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری خاص ارائه می‌دهند تقویت کنند و در صورت لزوم هر چه سریع‌تر آنان را به مشاوران تحصیلی ارجاع دهند. پیشنهاد

- Arifa, S., & Siraj, S. S. (2019). A descriptive study to assess the knowledge and attitude of primary school teachers regarding learning disabilities among children in selected schools of district Pulwama Kashmir. *IP Journal of Paediatrics and Nursing Science*, 2(1), 19-32. [DOI: 10.21275/SR21131115948]
- Basim Ali, C. T., Fysal, N., Akhila Thasneem, A., Aswathy, P. S. (2019). Assessment of knowledge level on learning disability among primary school teachers. *International Journal of Contemporary Pediatrics*, 6(2), 1-5. [DOI: 10.18203/23493291.ijcp20190545]
- Delavar, A. (2007). *research educational and psychological*. Tehran: Payam Noor Publications. (Persian). <https://www.gisoom.com/book/11018856>
- Dhindsa, H., Borana, H., Yadav, J., Jangid, J., Gharu, K., Khawa, S. P., & Kumar, A. (2022). Knowledge regarding learning disabilities in children among primary school teachers. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 9(1), 235-239. [DOI: 10.18203/2394-6040.ijcmph20215003]
- Ferguson, G. A., & Takane, Y. (2014). *analysis in psychology and education* (Translated by Ali Delavar, Siamak Naqshbandi), Tehran: Arsbaran Publishing House. (Persian). <https://www.gisoom.com/book/1627928>
- Ganji, M. (2021). *Psychopathology based on DSM-5 Volume II*, Tehran: Savalan Publications. (Persian). <https://www.gisoom.com/book/11108847>
- Jalili, F. (2005). Investigating the level of learning disabilities of primary school students and the level of teachers' awareness of disabilities in Birjand city. *Journal of Education and Training of Exceptional Children*, 48, 26-32. (Persian). <http://exceptionaleducation.ir/article-1-1906-fa.html>
- Javaid, H. I., Roheen, A., Saleem, S., Kanwal, S., & Qamar, R. (2022). Awareness and knowledge of learning disabilities among school teachers. *Rawal Medical Journal*, 47(2), 451-451. <http://www.rmj.org.pk/fulltext/27-1564315614.pdf>
- Khanal, A., Rai, M., & Mandal, P. K. (2021). Knowledge on Learning Disabilities Among Primary School Teachers of Selected Schools in Municipality of Morang. *Journal of Psychiatrists' Association of Nepal*, 10(2), 3-7. <https://www.nepjol.info/index.php/JPAN/article/view/48989>
- Kirk, S., Gallagher, J. J., & Coleman, M. R. (2014). *Educating exceptional children*. CengageLearning. https://books.google.com/books/about/Educating_Exceptional_Children.html?id=kVo8AwAAQBAJ
- Kocsis, J. (2016). *Primary Teachers' Knowledge About Learning Disabilities* (Doctoral dissertation, Nipissing University). <https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/92937/1/primary%20teachers%20knowledge.pdf>
- شمالی احمدآبادی، م.، صداقت احمد آبادی، ف.، گرامی، م. ح و بهجت، آ. (۱۳۹۶). بررسی میزان آشنایی معلمان مدارس ابتدایی شهرستان اردکان با اختلالات یادگیری دانش آموزان، پنجمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران. [/https://civilica.com/doc/654486](https://civilica.com/doc/654486)
- صادقیان، ز. (۱۳۹۴). ساخت و هنجاریابی پرسشنامه اختلال یادگیری ویژه (فرم ویژه معلم) بر اساس کتاب راهنمای تشخیص و آماری اختلالات روانی (۲۰۱۳). پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی. [DOI: 10.22098/JLD.2023.11088.2028]
- عبدی، ب.، صادق موسوی، خ.، قدیری نژادیان، ف.، جهرمی، م و پناهی ابوذر، ش. (۱۳۸۸). بررسی میزان آگاهی معلمان دبستانی از ناتوانی‌های یادگیری دانش آموزان. نشریه کودکان استثنایی، ۹(۴)، ۳۴۵-۳۵۶. <http://joec.ir/article-1-304-fa.html>
- فرگوسن، ج. ا و تاکانه، ی. (۱۳۹۳). تحلیل آماری در روان‌شناسی و علوم تربیتی، (ترجمه‌ی علی دلاور، سیامک نقشبندی)، تهران: نشر ارسباران. <https://www.gisoom.com/book/1627928>
- گنجی، م. (۱۴۰۰). *آسیب شناسی روانی بر اساس DSM-5 جلد دوم*، تهران: انتشارات ساوالان.
- محمدی، د. (۱۳۸۵). *ارتباط اختلالات رفتاری، راهبردهای مقابله‌ای و موش هیجانی*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران. <https://www.academia.edu/35080645>
- مولایی دزکی، ن.، باقری قلعه سلیمی، ا و پیروز، م. (۱۳۹۷). بررسی شناخت معلمان دوره ابتدایی منطقه بازفت از میزان اختلالات یادگیری در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، همایش کشوری و جشنواره کودکان با نیازهای خاص، اصفهان. [/https://civilica.com/doc/773020](https://civilica.com/doc/773020)
- نظری، س.، کوتی، ا و سیاحی، ح. (۱۳۹۱). ملاک‌های تشخیصی اختلالات یادگیری در مقیاس هوشی تجدید نظر شده و کسلر کودکان. *مجله تعلیم و تربیت استثنایی تهران*، ۱۲(۱۰۹)، ۳۶-۴۵. <http://exceptionaleducation.ir/article-1-521-fa.html>

References

- Abdi, B., Moosavi, S. K. S., Ghadiri nejadian, F., Jahromi, M., & Panahi Aboozar, S. (2010). Teachers Knowledge on Learning Disabilities in Primary Schools. *Journal Exceptional children*, 9 (4), 345-356. (Persian) <http://joec.ir/article-1-304-fa.html>
- Alahmadi, N. A., & El Keshky, M. E. S. (2019). Assessing primary school teachers's knowledge of specific learning disabilities in the Kingdom of Saudi Arabia. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 9(1), 9-22. [DOI: 10.5539/jedp.v9n1p9]

- Mohammadi, D. (2006). *The relationship between behavioral disorders, coping strategies and emotional intelligence*. Master's thesis, University of Tehran. (Persian).
<https://www.academia.edu/35080645>
- Moulai Dezki, N., Bagheri Qale Salimi, A., and Pirouz, M. (2018). Studying the knowledge of elementary school teachers in Bazfat region about the level of learning disorders in the academic year 95-96, national conference and festival of children with special needs, Isfahan. (Persian).
<https://civilica.com/doc/773020/>
- Muktamath, V. U., Hegde, P. R., & Chand, S. (2021). *Types of Specific Learning Disability*. In (Ed.), Learning Disabilities-Neurobiology, Assessment, Clinical Features and Treatments. IntechOpen. [DOI: 10.5772/intecopen.100809]
- Nazari, S., Kooti, E., & Saiahi, H. (2012). Learning Disorder diagnostic criteria in the revised intelligence standard and Wechsler's Children. *Journal of Exceptional Education*, 12(109), 36-45. (Persian).
<http://exceptionaleducation.ir/article-1-521-fa.html>
- Parhoon, K. (2018). The role of teachers in identifying and reducing learning problems in students: strategies for families, preschool and school, *Journal of Exceptional Education*, 17(148), 9-20. (Persian).
<http://exceptionaleducation.ir/article-1-1317-fa.html>
- Rajesh, R., Amritha, T., Anju, J., Josmy, S., Juley, C., Neenu, A., Sandhya., Srinidhi., Jamuna., & Thabitha. (2022). Assessment of Knowledge Regarding Learning Disabilities in Children Among Primary School Teachers. *Journal of Clinical and Biomedical Sciences*, 10(2), 48-51. [DOI :10.58739/jcbs/v10i2.5]
- Rasouli, Y., & Hosseini Nik, S. (2017). Examining the level of knowledge of elementary school teachers in Kohgiluyeh and Boyer Ahmad provinces about learning disorders, national conference and festival of children with special needs, Isfahan. (Persian).
<https://civilica.com/doc/773009>
- Sadeghian, Z. (2023). Construction and standardization of specific learning disability questionnaire (form teacher) along with its markers (reading, writing, math) based on the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders(2013), *Educational Measurement*, 12(48), 121-151. (Persian). [DOI: 10.22098/JLD.2023.11088.2028]
- Shomali Ahmadabadi, M., Sedaghat Ahmadabadi, F., Gerami, M. H., & Behjat, A. (2016). Examining the level of familiarity of elementary school teachers of Ardakan city with students' learning disorders, the fifth scientific research conference of educational sciences and psychology, social and cultural harms of Iran, Tehran. (Persian).
<https://civilica.com/doc/654486/>
- Westwood, P. S. (2004). *Learning and learning difficulties: A handbook for teachers*. Aust Council for Ed Research.
<https://www.tollou.ir/uploads/AMoaseseh/Book-and-article/Learning-and-Learning-Difficulties-A-Handbook-for-Teachers.pdf>